

คุณสมบัติของผู้บริหาร ที่สังคมพึงปรารถนา

.....ระพี สาคริก

บทนำ

หากย้อนกลับไปพิจารณาเหตุผลจากอดีตถึงปัจจุบัน เราจะพบความจริงว่าการเปลี่ยนแปลงของชีวิตคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม เกิดภาวะสับสนหนักมากยิ่งขึ้น หากถามว่า **ประเด็นนี้อ่านได้จากอะไร ?** คำตอบน่าจะได้แก่ภายในในสภาพปรกติ แต่ละชีวิตซึ่งควรจะอยู่บนพื้นฐานตัวเอง อันจะช่วยให้ต่างก็ทำหน้าที่ของตนได้อย่างสอดคล้องกันกับเหตุผล แต่ปัจจุบันนี้เกิดความขัดแย้งสูงขึ้นเป็นลำดับ ทำให้ไม่อาจเชื่อมโยงรากฐานจิตใจถึงซึ่งกันและกันได้

ดังตัวอย่างเช่นการกำหนดความเหมาะสมระหว่างคนกับงานในปัจจุบัน ส่วนใหญ่อยู่ที่ **เป็นคนของใคร** มากกว่า นอกจากนั้น หากใครทำงานเก่ง งานก็จะมาหนักอยู่กับคนนั้นแต่ผู้เดียว จึงทำให้ตกอยู่ในสภาพโดดเดี่ยว ยิ่งกว่านั้นผู้ซึ่งทำงานหนักมักไม่มีใครมองเห็นความสำคัญ แต่กลับถูกคนอื่นริษยา

ภายในภาพรวมของสิ่งที่สะท้อนออกมาให้รู้สึกได้นั้น ถ้าสามารถมองเห็นความจริงย่อมรู้ว่า **ความขัดแย้งทางความคิดซึ่งเกิดจากการขาดความจริงใจต่อกัน** อันถือเป็นปัญหาสำคัญที่สุด

เนื่องจากจิตวิญญาณของมนุษย์เป็นพื้นฐานธรรมชาติ กำหนดให้มนุษย์แต่ละคนทำงานอย่างมีความสุขและมีพลังใจจากภายในที่แสดงออกอย่างมหาศาล หรือบังเกิดความทุกข์ทำให้รู้สึกท้อแท้ อ่อนแรง และเบื่อหน่าย อันถือได้ว่าเป็นภาวะสูญเสียที่สำคัญยิ่งกว่าการเสียทรัพย์สินเงินทองและวัตถุ

หากมนุษย์แต่ละคนมีกำลังใจในการทำงาน การลงทุนในด้านการเงินและการซื้อหาวัตถุย่อมลดน้อยลง ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าคนมีกำลังใจในการทำงาน ย่อมมีความคิดปลอดโปร่งและแหลมคม สามารถคิดริเริ่มในการประดิษฐ์คิดค้น อีกทั้งนำวัตถุรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วออกมาใช้ประโยชน์ นอกจากเป็นการประหยัดเงินแล้ว ยังสามารถสร้างประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจอย่างได้ผลด้วย

คุณสมบัติของผู้บริหาร ที่ควรพบความสำเร็จได้ทุกเรื่อง

คำว่าผู้บริหาร ซึ่งคนทั่วไปมักเข้าใจว่า เป็นผู้มีตำแหน่งและอำนาจ อาทิเช่น หัวหน้างานสายต่าง ๆ ถ้าเป็นราชการก็หมายถึงหัวหน้าแผนก หัวหน้ากอง อธิบดีกรมถึงรัฐมนตรีและสูงสุดคือนายกรัฐมนตรี หากเป็นเอกชนก็คงหมายถึง ผู้บริหารซึ่งทำหน้าที่บริหารงานตามลำดับชั้นจากล่างขึ้นไปถึงผู้จัดการและประธานกรรมการ

สิ่งเหล่านี้หากมองสองด้าน อีกทั้งรู้ว่าคุณธรรมของสิ่งเหล่านี้ อยู่ที่รากฐานจิตใจมนุษย์แต่ละคน น่าจะกล่าวได้ว่าตำแหน่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น เป็นสิ่งซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์และโครงสร้าง ที่มนุษย์ทำขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ จึงหาใช่เป็นของจริงไม่

ดังนั้นประเด็นแรกก็คือ ถ้าผู้ใดยึดติดอยู่กับสิ่งเหล่านี้ เราคงสามารถใช้สัจธรรมอ่านถึงความจริงได้ว่า ย่อมประสบความล้มเหลวในการบริหารในที่สุด

จากเหตุดังกล่าว หากมองในมุมกลับ เราคงพบความจริงได้เช่นกันว่า การบริหารที่แท้จริงนั้น น่าจะได้แก่การบริหารรากฐานจิตใจตนเองซึ่งทุกคนมีอยู่แล้ว ให้สามารถมองเห็นความจริงชัดเจนยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นหลังจากกล่าวเชื่อมโยงมาถึงช่วงนี้ น่าจะมั่นใจได้ว่า หากบริหารความจริงจากใจตนเองไม่ประสบผลสำเร็จแล้ว ย่อมไม่สามารถบริหารสิ่งซึ่งอยู่นอกตน โดยเฉพาะคนด้วยตนเอง ให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างแน่นอน

ความจริงคืออะไร และมีอยู่ที่ไหน

ก่อนอื่นใคร่ขอกล่าวสรุปไว้ในขั้นต้นว่า ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารคน ซึ่งไม่เพียงความสำเร็จเฉพาะหน้าเท่านั้น แต่ควรมองเห็นการณ์ไกลด้วยว่า เป็นความสำเร็จที่มีความยั่งยืน สิ่งซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุด น่าจะได้แก่ความรู้สึกจากใจตนเองที่เห็นว่าผู้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนทุกคนมีความเป็นคนเหมือนตน

จากเหตุดังกล่าว การที่จะพิจารณาค้นหาผู้บริหาร ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่ได้เน้นความสำคัญไว้แล้ว แทนที่จะมองภาพเฉพาะหน้า ควรหวนกลับไปมองให้เห็นชัดเจนถึงอดีตความเป็นมา และมองให้ถึงความจริงจากธรรมชาติ ซึ่งอยู่ภายในรากฐานจิตใจของบุคคลผู้นั้น

ดังนั้นถ้าจะมองสองด้านเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ภายในภาพรวมของกระบวนการพิจารณา หากผู้บริหารซึ่งมีทั้งกลุ่มบุคคลผู้พิจารณาและ ผู้ถูกพิจารณา ประเด็นนี้กลุ่ม

ผู้พิจารณาน่าจะมีความสำคัญมากกว่า ทั้งนี้และทั้งนั้น เนื่องจากเป็นเหตุแห่งการได้มาซึ่งผู้บริหารที่เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือไม่เป็น

การณ์จะได้มาซึ่งผู้บริหารที่สามารถรู้ความจริงพื้นฐาน ควรมองเห็นผลจากการปฏิบัติเท่าที่เป็นมาแล้ว จากระยะเวลาอันยาวนานพอสมควร ซึ่งเกิดจากความจริงใจที่ให้กับทุกคน

ผู้ที่สามารถรู้ความจริงได้ทุกเรื่อง ย่อมเกิดจากการปฏิบัติด้วยความจริงใจ ซึ่งเป็นมาแล้วตลอดชีวิต เนื่องจากผู้ที่มีการรู้ความจริงเป็นคุณสมบัติ ย่อมมีโอกาสมองเห็นและเข้าใจความจริงจากใจผู้อื่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ

อนึ่ง บุคคลผู้มีคุณสมบัติเช่นนี้ หาใช่ผู้ที่นิยมการสั่งการ แต่ตัวเองกลับหาโอกาสเสี่ยงไปทำอย่างอื่น ที่มีความสะดวกสบายกว่า หรือไม่ก็แอบไปหาผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ควรแสดงออกให้ทุกคนเห็นได้ว่า ตนเองมีความสุขที่จะร่วมทำงานกับผู้ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้สังเกตเห็นได้ไม่ยากนัก

ทั้งนี้และทั้งนั้น ถ้าหากผู้พิจารณาสนใจทบทวนตัวเองและรู้สึกว่า การมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดและร่วมทำงานกับบุคคลผู้บริหารแล้ว ทำให้รู้สึกศรัทธาอีกทั้งเกิดความอบอุ่นใจอย่างเป็นธรรมชาติ ดังที่มักได้ยินผู้กล่าวว่ บุคคลซึ่งตนพบมีความเมตตาสูง ซึ่งสิ่งนี้อ่านได้จากใจตัวเอง อย่างเป็นธรรมชาติ

ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนมีทั้งร่างกายและจิตวิญญาณอยู่ร่วมกัน นอกจากนั้น จิตใจยังมีอิทธิพลสำคัญในการกำหนดพลังการทำงานของแต่ละคนด้วย หากทำงานโดยเกิดจากความรู้สึกศรัทธาผู้บริหาร ย่อมช่วยให้เกิดความมั่นใจและเกิดความสุขได้มากเพียงใด ในระยะเวลาเท่า ๆ กัน รวมถึงการใช้จ่ายเงินทองจำนวนเท่ากัน จะสามารถทำงานได้มากยิ่งขึ้นอย่างปราศจากขอบเขตจำกัดตัวเอง

วิธีทางดังกล่าวย่อมช่วยให้พบความจริงว่า ถ้าผู้บริหารมีคุณภาพตามที่กล่าวมาแล้ว ย่อมเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรได้อย่างมาก นอกจากนั้นยังสามารถประหยัดการลงทุนทางด้านเงินและวัตถุซึ่งเป็นอีกด้านหนึ่งได้อย่างมีเหตุและผลสานถึงซึ่งกันและกัน ในมุขกลับหรืออีกนัยหนึ่ง หากด้านหนึ่งเพิ่มขึ้น อีกด้านหนึ่งย่อมลดลงในอัตราส่วนกลับกัน

สิ่งที่กล่าวมาแล้ว หากมองสู่เหตุแห่งการลงทุน และมองให้ถึงรากฐานของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริหาร น่าจะสรุปได้ว่า คุณสมบัติที่ดีอีกประการหนึ่งของผู้บริหารน่าจะได้แก่การ

นิยมสร้างสรรค์ความดีความงาม ท่ามกลางกระแสวัตถุนิยมอย่างกล้าแข็ง จากการปฏิบัติโดยพุดน้อยที่สุด แม้มีการพุดย่อมพุดในด้านดี

อนึ่ง ผู้บริหารที่มีความสามารถอย่างแท้จริง หาใช่นิยมแก้ปัญหาด้วยการตัดสินใจใช้อำนาจสั่งการ ย้ายหรือลงโทษคนที่กระทำความผิดไม่ แต่ควรเป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงจิตใจคนซึ่งตนเห็นว่ามีความไม่เหมาะสมกับการทำงาน ให้บังเกิดความเหมาะสมได้เป็นผลสำเร็จ

ผู้ซึ่งยึดติดอยู่กับอำนาจเท่านั้นที่มีนิสัยแก้ปัญหาด้วยการใช้อำนาจ ทำร้ายอนาคตของคน ผู้ซึ่งตนเห็นว่ากระทำความผิด แท้จริงแล้วสิ่งนั้นคือการทำลายทั้งคนและงานร่วมกัน ดังเช่นที่คนยุคก่อนซึ่งมีปัญญาลึกซึ้งกว่ายุคหลัง ๆ เคยกล่าวไว้ว่า จงพิจารณาใช้อำนาจให้ถูกด้าน

อีกสิ่งหนึ่ง ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ สมควรแก่การยอมรับอย่างกว้างขวาง น่าจะเป็นผู้มีสายตาและความคิดอันกว้างไกล ช่วยให้เห็นความจริงได้ว่า คนมีความสำคัญมากกว่างาน

ธรรมชาติจากใจคนลักษณะนี้ จะสามารถเห็นได้ว่า การสร้างคนให้เป็นผู้สามารถเรียนรู้ความจริงจากใจตนเอง แม้งานซึ่งตนมอบให้ทำอาจไม่เป็นไปตามที่ตนคิดและปรารถนา ควรจะพิจารณาให้รอบคอบว่าผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจจริงหรือไม่

ซึ่งการณจะเห็นความจริงได้ชัดเจน ตัวผู้บริหารเองจำเป็นต้องละวางความเห็นแก่ตัวของตนลงไปถึงที่สุดหลังจากนั้นยอมพร้อมที่จะให้อภัยและให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ แทนการแสดงความไม่พอใจหรือถึงลงโทษ

หากมองจากภาพรวมทั้งหมด และสามารถเห็นความจริงจากใจได้ว่า การที่จะให้ผู้บริหารซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วมารับหน้าที่ ประเด็นต่าง ๆ ซึ่งประกอบกันเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารเท่าที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด น่าจะเกิดจากธรรมชาติภายในจิตใจซึ่งไม่น่าจะยากสำหรับการเรียนรู้

ในเมื่อทุกสิ่งซึ่งอยู่ในใจมนุษย์ หากเป็นธรรมชาติจากใจจริง แต่ละบุคคลควรปฏิบัติมาแล้วอย่างปราศจากเงื่อนไข ไม่ว่าจะเข้ามาเป็นผู้บริหารหรือไม่ก็ตาม

ในเมื่อทุกคนต้องการความสุข ถ้าฝืนใจปฏิบัติเพราะต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้ ควรปฏิบัติไม่ได้นาน นอกจากนั้นการที่จะทราบว่าตนมีโอกาสดำเนินการพิจารณาเข้าสู่ตำแหน่งบริหาร ย่อมไม่น่ามาใส่ใจ จึงไม่มีการแสดงออกให้รู้ได้ ดังนั้นเมื่อเข้าไปรับหน้าที่ผู้บริหารแล้ว ย่อมละเว้นการปฏิบัติด้วยการใช้อารมณ์ความอยากเช่นกัน

ผู้ซึ่งอยู่ในตำแหน่งบริหารที่ขาดความจริงใจ น่าจะเป็นเพราะเหตุว่า มีความเห็นแก่ตัวแฝงอยู่ในรากฐานจิตใจตนเองไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีเงื่อนไขซึ่งหลงยึดติดอำนาจรวมถึงเครื่องประดับต่าง ๆ และผลประโยชน์ส่วนตัวซึ่งตนหวังจะได้รับ

บุคคลลักษณะนี้ย่อมมีนิสัยใช้ผู้ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบทำงานที่ตนปรารถนา แม้บุคคลเหล่านั้นทำงานหนักแค่ไหน ผู้บริหารอาจแสดงความชื่นชมยินดีเฉพาะภายนอก แต่ภายในส่วนลึกของจิตใจย่อมรู้สึกกริยา

ดังนั้นเมื่อสบโอกาส ขณะที่ผู้นี้ไม่อยู่มักกล่าวใส่ร้ายป้ายสีต่าง ๆ ดังเช่นที่คนแต่ก่อนเคยกล่าวไว้ว่า ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ หรืออีกนัยหนึ่ง **เปลอเมื่อไหร่ก็แอบแทงข้างหลัง** ซึ่งการปฏิบัติของคนลักษณะนี้ มีผลทำลายศรัทธาของตัวเองอันควรได้รับจากผู้อื่น

คุณสมบัติอันพึงปรารถนาของผู้บริหารที่มีคุณภาพอีกประการหนึ่ง น่าจะได้แก่ธรรมชาติของจิตใจซึ่งมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในด้านดี ลักษณะนี้เกิดจากความสามารถที่มองเห็นปัญหาทุกอย่างในมุมกลับ ซึ่งสิ่งนี้เกิดจากการละความเห็นแก่ตัวของตนได้ในระดับหนึ่ง

สุดท้ายนี้ใคร่ขอกล่าวเจาะลึกลงไปถึงรากฐานความจริงว่า สัจธรรมซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนนั้นย่อมรู้สึกได้ว่า **ชีวิตตนเกิดมาจากพื้นดิน เมื่อจบชีวิตย่อมคืนสภาพทั้งหมดลงสู่พื้นดินเช่นกัน**

ด้วยเหตุนี้เอง ความจริงซึ่งอยู่ในใจอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง**ความจริงจากใจตนเอง** ย่อมมีผลทำให้รู้คุณค่าของพื้นดินซึ่งเป็นถิ่นเกิดของตนสานถึงชีวิตตนเองด้วย

ดังนั้นวิญญูญาณความรักพื้นดินควรจะมีการแสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ ให้ปรากฏแก่ทุกคนอย่างชัดเจน หรืออีกนัยหนึ่งคือ**การปฏิบัติร่วมกับทุกคนโดยมุ่งวิถีทางลงสู่พื้นดิน** ซึ่งมีคนระดับรองลงไปจนถึงระดับล่างสุด อย่างผู้รู้คุณค่าตนเองอย่างแท้จริง ด้วยความรู้สึกจากใจที่เสมอต้นเสมอปลาย ช่วยให้ตนมีใจมั่นคงอยู่กับความจริงตลอดไป

เขียนจากประสบการณ์ชีวิต

ค้นหาข้อมูลจากธรรมชาติ ซึ่งมีอยู่ในรากฐานจิตใจตนเอง

๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๔